

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PRACOVNÍ SKUPINA BYDLENÍ S PODPOROU PRO OSOBY S TĚLESNÝM, MENTÁLNÍM (+ PAS) A SMYSLOVÝM POSTIŽENÍM

Zápis ze setkání

Termín konání: pondělí 18. 2. 2019
Časové rozvržení: 13:00 – 16:00
Místo konání: budova Magistrátu města Brna, Koliště 19
zasedací místnost ve 4. patře

PROGRAM:

1. Úvod
2. Diskuze o aktuálních potřebách v oblasti sociálních služeb v městě Brně a o prioritách pro období let 2020 - 2022
3. Závěr

ad 1. Úvod

Koordinátor komunitního plánování přivítal všechny přítomné a seznámil je s programem setkání, které se týká průřezového tématu – bydlení s podporou pro cílovou skupinu osob s tělesným, mentálním (+ PAS) a smyslovým postižením.

ad 2. Diskuze o aktuálních potřebách v oblasti sociálních služeb v městě Brně a o prioritách pro období let 2020 - 2022

Koordinátor KPSS uvedl, že dnešním tématem je tedy bydlení s doprovodnou sociální službou. Je třeba si vyjasnit, jaké potřeby v této oblasti mají klienti, co to znamená pro poskytovatele a s čím mají případně problémy. Dále je potřeba dát do souladu představu poskytovatelů sociálních služeb a možnosti města. Toto téma již bylo otevřeno na setkání dotčených poskytovatelů služeb s panem náměstkem Hladíkem v minulém roce, nyní je potřeba na něj navázat a více konkretizovat. Výstupy z této pracovní skupiny se prolnou do dalších pracovních skupin a lze předpokládat, že téma bude zpracováno jakožto průřezová priorita KP. Koordinátor KPSS vyzval přítomné organizace k podání informací, kolika byty v současnosti disponují o jaké byty se jedná a pro kterou cílovou skupinu jsou určeny.

Domov pro mne, z. s.: zástupci organizace uvedli, že jejich cílovou skupinou jsou osoby s těžkým tělesným postižením, ve III. a IV. st. PNP, momentálně disponují 3 byty – dva byty jsou od soukromé osoby a jsou v režimu chráněného bydlení a jeden byt je od MMB a ten je v režimu bydlení s doprovodnou sociální službou (osobní asistence). Organizace usiluje o rozšíření, jejich cílem je mít byty v běžné zástavbě, nikoliv za Brnem, s dostupnou občanskou vybaveností. Momentálně čekají, zda získají byty v MČ Královo Pole. Organizace má zažádáno o rozšíření služby chráněného bydlení. Práce s klienty je náročná a je obtížné sehnat osobní asistenty. Je zde velká potřeba podpory při přechodu např. z institucionální či rodinné péče k osamostatnění (jedná se o dospělé, svéprávní lidi, kterým ale chybí zkušenosti).

Poptávka je velká, v evidenci mají 10 zájemců. Předpokládá se, že klienti již v bytech zůstanou, uvolnění místa je tedy výjimkou. Evidují žádosti i od mimobrněnských zájemců (např. z Hodonína). Pokud by byl možný rozvoj osobní asistence, organizace by se nebránila ani individuálnímu bydlení, kde by se nemusela držet cílové

skupiny osob s těžkým tělesným postižením (poptávka je). Osobní asistence má oproti chráněnému bydlení výhodu, že je financována na úvazek, a ne na lůžko. Ceník v chráněném bydlení je přizpůsoben PNP, běžně klienti platí kolem 12 tisíc korun.

Koordinátor KPSS: pomoci by mělo zvýšení PNP (3. a 4. stupeň), které se týká také bydlení s doprovodnou službou - tedy v případě využívání osobní asistence, klientů pobytových zařízení se zvýšení příspěvku netýká.

Diecézní charita Brno: zástupce organizace zmínil, že slyšel názor právníka, který tvrdí, že z pohledu plateb není chráněné bydlení pobytová služba a bude tedy záležet na ÚP, jak si to vyloží a zda PNP zvýší či nikoliv.

Koordinátor KPSS: reagoval s tím, že o takovém výkladu dosud neslyšel, dle zákona je chráněné bydlení pobytovou službou, přičemž zvýšení PNP ve III. a IV. stupni by se nemělo týkat osob, které jsou klienty pobytových soc. služeb. Uvidí se tedy, jak to bude v praxi vypadat. Dále se zeptal, jak to mají organizace s nájemní smlouvou.

Domov pro mne, z. s.: byty s osobní asistencí mají nájemní smlouvy na organizaci. Klienti mají podnájemní smlouvy a mohou tam mít trvalé bydliště. U chráněného bydlení mají nájemní smlouvu od soukromé osoby.

Koordinátor KPSS: se dotázal, kolik bytů by organizace pro své klienty využila. Např. dva byty ročně?

Domov pro mne, z. s.: záleží na kapacitě bytu, ale dva nejspíše ano. Klienti mají velký problém se změnou a mají snahu odsunovat přechod co nejdéle. Ideálně pro jejich cílovou skupinu jsou menší byty vedle sebe, aby každý měl svou domácnost. Mladší klienti se nebrání sdílenému bydlení, ale starší preferují samostatný byt. Dva byty ročně jsou pro organizaci reálné, ale bude problém je personálně zabezpečit (vyžaduje velkou odbornost personálu a zkušenosti). Je potřeba alespoň dva roky na přípravu. Teoreticky jestliže by byly dva byty, již nyní musí organizace vybrat klienty a připravovat je na přechod. Je důležité nastavení harmonogramu.

Diecézní charita Brno: v současné době má organizace od města dva byty v režimu chráněného bydlení. Asistenční službu sv. Rafaela a jeden byt od soukromníka (3 klienti) v režimu osobní asistence. Smlouvy jsou přímo s majitelem bytu. Cílovou skupinou jsou lidé s mentálním postižením. Nejobtížnější je koordinace péče o byt (opravy bytu, domluvy s majitelem aj.), což se nedá při osobní asistenci vykazovat v přímé péči. V případě úpravy pravidel tak, aby bylo možné tuto činnost vykazovat do přímé péče, by nebylo potřeba navyšovat úvazky.

Domov pro mne, z. s.: klienti organizace jsou svéprávní a je žádoucí, aby si případné problémy s užíváním bytu zařizovali s dopomocí sami.

Diecézní charita Brno: organizace oponuje s tím, že jejich klienty například nenapadne, že se v bytě musí platit elektřina apod. Do budoucna organizace plánuje přesun části klientů do nových prostor DOZP. Teoreticky by mohla vzniknout nová kapacita, 1-2 byty, které by mohly fungovat v režimu bydlení s podporou. Vše záleží na tom, zda organizace sežene prostory pro DOZP. O případné byty ze strany města by organizace zájem asi neměla.

Paspoint, z. ú.: organizace pobytovou službu neprovozuje, jejich cílovou skupinou jsou osoby s autismem. Ze strany rodin je velká poptávka po případném bydlení s podporou. Určitě alespoň o jeden byt by organizace měla zájem. Jak již bylo zmíněno, je potřebný včasný harmonogram kvůli přípravě (1 rok). Bude-li to třípokojevý byt, organizace najde tři klienty, přizpůsobí se nabídce (t. č. vědí o pěti klientech, kteří nemají rodinné zázemí). Do tohoto bytu by pravděpodobně umístili klienty s nižší mírou podpory. Do budoucna je žádoucí personální navýšení. Zástupci organizace vznesli dotaz, zda je vůle ze strany města byty jejich cílové skupině poskytovat.

Koordinátor KPSS: odpověděl, že určitě ano, jedná se v současnosti o jednu z prioritních oblastí. Je potřeba nejdříve vše zmapovat, zkoordinovat tak, aby bylo možné předložit konkrétní požadavky ze strany poskytovatelů směrem k městu. I proto také byla svolána tato pracovní skupina.

Vedoucí OKPS MMB: doplnila, že téma bydlení s doprovodnou soc. službou pro osoby se zdravotním postižením bylo otevřeno již v minulém roce, nicméně nyní se tato problematika řeší již konkrétněji, jde o nastavení systému. Pokud má organizace zájem o byt, aby např. věděla, kam se obrátit, jak postupovat, jaké jsou požadavky apod.

Paspoint, z. ú.: zástupce organizace se dotázali, zda tedy mají vyčkávat či někoho oslovit.

Koordinátor KPSS: doporučil v tuto chvíli vyčkat, ale co se týká přípravy klientů na přechod, tak v podstatě není na co čekat, jelikož byty v dohledné době k dispozici pro tyto účely budou. Problémem však je, že zdaleka ne všechny byty jsou bezbariérové, což limituje jejich výběr.

Vedoucí pracovní skupiny OMP: vznesla dotaz na pořadník zájemců ohledně bydlení a také na to, zda jsou nějaká specifika a kde by byl takový byt nejvhodnější.

Paspoint, z. ú.: dobrá dostupnost, klidnější lokalita a možnost volnočasových aktivit.

Liga vozíčkářů z. ú.: zástupci organizace uvedli, že co se týká bydlení, jsou teprve na začátku. Aktuálně má organizace poradnu, osobní asistenci, sociální rehabilitaci a půjčovnu pomůcek. Mají ambice jít cestou bydlení s podporou osobní asistence. Na této pracovní skupině jsou mj. pro inspiraci.

Koordinátor KPSS: se zeptal, zda má organizace v této oblasti nějaké konkrétnější plány či se prozatím jedná spíše o vize do budoucna.

Liga vozíčkářů, z. ú.: organizace sdělila, že by ráda vytvořila tzv. metodickou řadu tak, aby se lidé v různém stádiu připravenosti mohli do ní zařadit. Buď klient v nějakém stupni řady zůstane, nebo projde celou metodickou řadou až k individuálnímu bydlení. Na začátku je práce terénních služeb, sociální rehabilitace, intenzivnější práce v rámci centra denních služeb, kde se snaží maximálně podporovat klienty k získávání návyků pro samostatné bydlení. Obrovský problém je dle organizace v provázanosti pečujících osob (většinou se jedná o rodiče). V této souvislosti organizace připravuje tzv. tréninkový byt, který bude přímo v budově sídla organizace, jehož účelem bude postupné nacvičování „odlučování“ od rodičů (nejčastější vazba matka/klient). Rodič bude mít svůj program a klient by již trávil svůj čas sám. Postupně tak získá jistotu, že to lze. Tento byt bude technologicky velmi dobře vybavený ke kompenzaci handicapu (nastavitelné WC, pracovní plocha v kuchyni apod.). V praxi si klient například ověří, jak vysoko nastavenou má mít pracovní desku v kuchyni, jak nastavit madla, jak je užitečná vana s dvířky atd. Bude odcházet s tím, že bude mít jasnou představu o tom, co mu vyhovuje a co chce mít ve svém vlastním bydlení. Tento tréninkový byt organizace nabídla i ostatním organizacím a jejich klientům a vyzvala ke spolupráci.

Další fáze je komunitní bydlení. Ve vyjednávání má organizace dva byty (každý pro 4-5 osob). Cílem je vytvořit komunitu lidí s různým postižením, kde by se dalo efektivně využít terénních sociálních služeb apod. Organizace však naráží na obtížnost sehnat takový byt v klidné, nevyloučené lokalitě.

Dále následuje fáze individuálního bydlení. Organizace sdělila, že by bylo žádoucí, aby byla součástí procesu přidělování bytů. Jejich nejčastějšími klienty jsou vozíčkáři, paraplegici, klienti s DMO, případně s roztroušenou sklerózou aj., což jsou obecně lidé s větší šancí získat byt než lidé s myopatií (u nich je to velmi náročné). Tito klienti by prošli důkladnou přípravou na vlastní bydlení.

Organizace by uvítala, kdyby měla k dispozici další byty, ale ne bytové domy. Ideálně v rámci normální bytové zástavby. Pro výše uvedené komunitní bydlení je potřeba čtyřpokojový, velký byt. Organizace uvažovala i o úpravě nebytových prostor. Komunitní část bydlení je v tomto vývoji nepřeskočitelná. Organizace by chtěla začít v roce 2021 se dvěma byty, do té doby nabízí spolupráci v rámci tréninkového bytu a v rámci předávání zkušeností. Dále organizace navrhuje udělat odborný program předávání zkušeností pro poskytovatele sociálních služeb a pro představitele města, a to v rámci veletrhu rehabilitačních, kompenzačních, protetických a ortopedických pomůcek – REHAPROTEX 2019.

Koordinátor KPSS: požádal organizaci o upřesnění časového horizontu pro získání bytů.

Liga vozíčkářů, z. ú.: v roce 2021 dva byty pro 4-5 lidí, dále je potřeba zařazení služby CHB do sítě a také mít připraveno zmíněné komunitní bydlení. Ideální by bylo zefektivnit proces přidělování bezbariérových bytů. Dostačující by byl mechanismus, který zajistí, že má-li byt přidělený rodina s vozíčkářem a ten zemře, aby tento byt byl znovu k dispozici jinému vozíčkáři. Organizace by se ráda zúčastňovala přidělovacího procesu.

SPMP ČR pobočný spolek Brno: zástupce spolku potvrdil, že rodiče si nechávají děti do pozdního věku u sebe, ale je to dané tím, že děti mají od malička komfort a není téměř možné je přemluvit k odstěhování. V Brně je minimálně 50 osob, které budou do budoucna potřebovat vlastní bydlení (ve výhledu 1-5 let). Na JMK (ve spolupráci s MUNI) proběhne debata s 10 rodiči postižených dětí na téma „co by si přáli“. Zástupce organizace zde bude jen jako pozorovatel, aby slyšel názory ostatních rodičů. Organizace dále pořádá tábory převážně akčního rázu.

Koordinátor KPSS: připomněl, že již na jiné pracovní skupině se řešila možnost ponechání bytu v případě, když rodič odejde.

SPMP ČR pobočný spolek Brno: vše je individuální, je to o úhlu pohledu a o penězích. Rodiče často mění názor („ještě mám sílu, ještě se postarám“). Zástupce organizace má reálnou představu, jak by takové zařízení mělo vypadat (typ domu s pečovatelskou službou), ale je velký problém do tohoto zařízení klienty dostat.

Koordinátor KPSS: vznesl dotaz, jak ošetřit situaci, kdy člověk s postižením žije s rodičem a ten zemře. Aby takový člověk mohl v bytě zůstat s podporou např. osobní asistence.

SPMP ČR, pobočný spolek Brno: organizace uvedla negativní příklad „odkázání“ bytu či domu organizaci, u které klient využíval službu. I dědické vazby jsou často velmi složité.

Koordinátor KPSS: poznamenal, že je potřeba respektovat přání člověka, ale může přijít kritický okamžik a je nutné ho řešit hned a mít tedy k dispozici plán.

Paspoint, z. ú.: zástupce organizace potvrdil, že tuto otázku také často řeší s rodiči klientů.

Unie neslyšících Brno, z. s.: zástupci organizace uvedli, že v těchto dnech budou přebírat byt 2+1 v MČ Brno-střed, do kterého by měli umístit první klienty. Tradičně se neslyšící vždy na stáří stěhovali do větších měst. Organizace poskytuje tlumočnické služby a odborné sociální poradenství. Zvažují jak terénní, tak i ambulantní formu. Uvítali by jeden byt ročně (spíše menší).

Zástupci organizace dále informovali, že jinak se komunikuje s mladší generací a jinak se starší. Starší neslyšící bývají často odmítáni v pobytových službách kvůli jazykové bariéře - znakový jazyk. Jsou nezařaditelní. Organizace zvažuje založení centra pro seniorskou skupinu. Možným řešením by bylo sdílené bydlení, které by nebylo limitované nutnou bezbariérovostí. Organizace uvedla, že si ráda nechá poradit. Časová adaptace na případný přechod klientů je velmi individuální.

OSP MMB, Oddělení péče o seniory a osoby se zdravotním postižením: klienti se na ně obracejí s požadavky na bydlení. Často jsou to krizové případy k okamžitému řešení. Zástupkyně uvedla příklad, kdy paní ve starobním důchodu pečovala celý život o postiženou dceru, byla její opatrovník. A zemřela. Jediným východiskem bylo umístění klientky do Zámečku Střelice. Častými klienty jsou i senioři a lidé s nízkými příjmy, kteří však hledají spíše sociální/dostupné bydlení.

Centrum Kociánka: organizace provozuje službu chráněného bydlení, ale jedná se spíše o bydlení tréninkové (smlouva jen na 3 roky). Po tuto dobu probíhá příprava na jiné bydlení. Organizace úzce spolupracuje s Domovem pro mne, z. s. a někteří jejich klienti přecházejí do jejich CHB. Ideálem je ovšem komunitní bydlení (skupina klientů, kde by byla zajištěna 24h péče). Klienti mají kombinované postižení, 90 % z nich je na invalidním vozíku a je tudíž velmi komplikované najít vhodné bydlení. Problémem je i to, že organizace poskytuje služby jen do 40 let věku klienta a následný přechod je velmi náročný. Organizace vznesla dotaz,

jaké jsou možnosti pro tyto klienty v Brně, jak se to výhledově vyvíjí a jak to vypadá s výstavbou DPS v Králově Poli, kde mají přislíbeno 6 míst.

Koordinátor KPSS: cílová skupina je náročnější, schůdnější se jí byt s doprovodnou službou, ale je otázka, zda jsou toho klienti schopni.

Centrum Kociánka: klienti, kteří odešli do individuálního bydlení s podporou, se vrací zpět, a to hlavně z důvodu absence vazeb a přátel. Také jsou zvyklí na určitý standard péče. Chráněné bydlení je jen spíše tréninkové bydlení a pro většinu klientů je nezajímavé z důvodu možné délky pobytu.

Koordinátor KPSS: vznesl dotaz, co se stane s klientem při dovršení jeho 40. roku.

Centrum Kociánka: zástupci organizace odpověděli, že to je právě velký problém. Bydlení hledají, ale většinou odkazují na sociální odbor. Z tohoto důvodu jsou zástupci organizace na této pracovní skupině, aby věděli, co mohou klientům nabízet. Momentálně by do individuálního bydlení bylo schopno přejít 5-6 klientů, do sdíleného 20. Pokud by byla nabídka konkrétních bytů a organizace, která by zajistila péči, tak pak by mohlo přejít každý rok 5 klientů. Přípravu na přechod dokáže organizace klientům nabídnout, ale z důvodu délky možného pobytu to klienti nechtějí. Je to pro ně stresující. V případě, že by klienti měli možnost následně přejít do jiného bydlení, tak by o to tréninkové byl větší zájem. Problémem je zejména to, že lidé s mentálním postižením jednoduše neplánují věci dopředu (případně jen krátkodobě).

Domov pro mne, z. s.: tato absence potřeby plánovat není jen u lidí s mentálním postižením. Dále bývá problém s režimem v bytě, kdy je třeba si rozdělit povinnosti s jeho údržbou.

Centrum Kociánka: jejich klienti jsou na toto sdílení bytů zvyklí, mají domácnosti se 6-9 klienty.

Koordinátor KPSS: se dotázal, zda je problém ve sdíleném bydlení výpadek místa a s jeho následným nahrazením.

Domov pro mne, z. s.: uvolněné místo je většinou rychle obsazeno.

Veřejný opatrovník, ÚMČ Brno – Královo Pole: řeší problém, kam umístit klientku s lehkým a středně těžkým mentálním postižením a PAS. Je velmi málo organizací, kam by mohla být umístěna. Potřebuje celodenní dohled a má svá specifika.

Liga vozíčkářů, z. ú.: zástupci klientů organizace zmínili problém nejen bezbariérového bydlení, ale také bezbariérového okolí, kdy například i ostrůvek u tramvaje je velkým problémem. Dále upozornili na problém realitních kanceláří, které často nemají přehled o tom, co je bezbariérovost. Dále zmínili důležitost i bezpečného okolí. Získání bezbariérového bytu, třeba i sdíleného, by bylo ideální (i z důvodu sdíleného nájmu a osobní asistence).

Vedoucí pracovní skupiny OMP: vznesla dotaz, za jakých okolností by byly organizace ochotny zabývat se tzv. modelem sdíleného podporovaného bydlení – podpora pro seniora/rodiče a zároveň zvyšující se podpora pro jeho „dítě“ s postižením. Po odchodu rodiče by nastoupila vyšší forma podpory služby sociální rehabilitace, aby se tam kde žije, mohl více osamostatnit v kombinaci s osobní asistencí.

SPMP ČR pobočný spolek Brno: spolek potvrdil, že rodiče opravdu váhají a nechtějí svůj domov opustit. Velmi často se stává, že klienti z pobytového zařízení jsou každý týden na tři dny doma. Je to svým způsobem blokování kapacity těchto zařízení, ale děje se tak často a všude.

Vedoucí pracovní skupiny OMP: uvedla, že se domnívá, že „její“ model by lépe pokryl rozmanitou škálu individualit. Vyzvala přítomné organizace k zamyšlení se nad tím, co by potřebovaly pro to, aby takový model byl pro ně přijatelný. Je potřeba vše vydiskutovat a nastavit.

Domov pro mne, z. s.: podle Regionálních karet JMK musí již nyní organizace poskytovat službu prakticky bez omezení věku a druhu postižení. Jediný problém je s kapacitou.

Paspoint, z. ú.: zástupce organizace uvedl, že jejich cílová skupina je komplikovaná, často je nutná posílená osobní asistence, což je finančně náročné. V případě, kdy asistence dochází do bytu rodiče s dítětem a dítě pak zůstane v bytě samo, tak automaticky poskytují službu dál. Je možné i případné řešení, kdy byt bude sloužit dvěma klientům. Ideální pro tuto cílovou skupinu je udělat z režimu tréninkového bytu dlouhodobé bydlení, ale to je nereálné. Není nutné speciální vybavení bytu, ale stálost bydlení a pravidelná podpora.

Vedoucí pracovní skupiny OMP: připomněla velký problém majetkoprávního řešení bytu či domu. Je to sice velmi individuální, ale mnohé rodiče postižených dětí velmi trápí otázky typu – jak se v tom orientovat, co zařídit. Pomohlo by modelové řešení.

Paspoint, z. ú.: potvrzuje, že velká část klientů má zázemí a rodiče je chtějí zabezpečit, ale nevědí jak. Modelové řešení chybí. Je možná forma svěrečnického fondu, který ale nesmí řídit sama organizace. Tímto se zabývá málo právníků (není to lukrativní). Domnívá se, že ÚMČ budou více zatíženy veřejným opatrovnictvím.

Veřejný opatrovník, ÚMČ Brno – Královo Pole: potvrdil nárůst těchto případů.

Koordinátor KPSS: vyzval přítomné k případným dalším dotazům.

ad 3. Závěr

Koordinátor KPSS poděkoval všem za účast a aktivní spolupráci. Připomněl, že v březnu 2019 se pracovní skupiny sejdou v klasickém formátu, kde se již budou stanovovat priority a opatření 6. Komunitního plánu sociálních služeb města Brna pro období 2020-2022. Pozvánky budou organizacím rozeslány.

Zapsali: E. Kubíčková, R. Janík,

Dne: 18. 2. 2019